

POSTANOWIENIE

Dnia 5 sierpnia 2026 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Adam Roch

w sprawie **T. P.**

skazanego z art. 13 § 1 k.k. w zw. z art. 148 § 1 k.k. i in.

po rozpoznaniu w Izbie Karnej

w dniu 5 sierpnia 2026 r.

na posiedzeniu bez udziału stron

wniosku skazanego o wznowienie postępowania kasacyjnego, zakończonego

postanowieniem Sądu Najwyższego z 20 września 2017 r., sygn. V KK 208/17,

oddalającym kasację obrońcy jako oczywiście bezzasadną,

na podstawie art. 540 § 1 k.p.k. *a contrario* w zw. z art. 545 § 1 k.p.k. w zw. z art.

430 § 1 k.p.k. oraz art. 639 k.p.k. w zw. z art. 624 § 1 k.p.k.

postanowił:

1. pozostawić wniosek skazanego bez rozpoznania;
2. zwolnić skazanego T. P. od kosztów sądowych związanych z postępowaniem wznowieniowym, obciążając nimi Skarb Państwa;
3. odpis postanowienia doręczyć skazanemu z pouczeniem o braku zażalenia.

UZASADNIENIE

Pismem z 4 maja 2026 r. skazany T. P. wniósł o wznowienie postępowania kasacyjnego, zakończonego postanowieniem Sądu Najwyższego z 20 września 2017 r. wydanym w sprawie o sygn. V KK 208/17, którym oddalono kasację obrońcy jako oczywiście bezzasadną. W treści wniosku skazany wskazał, że wpadł

w pułapkę prawną w wyniku wprowadzenia do porządku prawnego przepisu art. 523 § 1a k.p.k., pozwalającego Prokuratorowi Generalnemu w sprawach o zbrodnie wniesić kasację w oparciu wyłącznie o zarzut niewspółmierności kary. Zdaniem autora wniosku, powyższa zmiana normatywna doprowadziła do naruszenia jego praw konstytucyjnych. Wskazany przepis umożliwił bowiem Prokuratorowi Generalnemu zaskarżenie na niekorzyść wyroku Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu z 21 kwietnia 2016 r., sygn. II AKa 85/16, na mocy którego złagodzone skazanemu karę z 25 lat pozbawienia wolności do lat 15. W konsekwencji rozpoznania kasacji wniesionej na podstawie art. 523 § 1a k.p.k. doszło do uchylenia tego orzeczenia i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania w postępowaniu odwoławczym. Po powtórным przeprowadzeniu postępowania apelacyjnego Sąd Apelacyjny we Wrocławiu wyrokiem z 16 grudnia 2016 r., w sprawie o sygn. II AKa 325/16 utrzymał zaskarżony wyrok Sądu Okręgowego w Legnicy w mocy – w tym w zakresie orzeczonej kary 25 lat pozbawienia wolności. Zdaniem wnioskodawcy, w postępowaniu kasacyjnym Sąd Najwyższy nie pochylił się nad powyższym problemem. W wyniku jego wieloletnich działań powstały opinie prawne, które winny zostać uwzględnione w charakterze nowego dowodu uzasadniającego wznowienie postępowania kasacyjnego.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

W niniejszym postępowaniu ocenie podlegał wniosek skazanego o wznowienie postępowania kasacyjnego zakończonego prawomocnym postanowieniem Sądu Najwyższego o oddaleniu kasacji obrońcy jako oczywiście bezzasadnej. Skazany T. P. odrębnie bowiem domagał się wznowienia postępowania głównego, zakończonego wyrokiem Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu z 16 grudnia 2016 r., sygn. II AKa 325/16, choć pisma inicjujące obie sprawy oparte zostały na bliźniaczej argumentacji. W tym zaś zakresie dostrzec trzeba, że postanowieniem z 28 maja 2026 r., sygn. I KO 36/26, Sąd Najwyższy odmówił przyjęcia wniosku o wznowienie postępowania zakończonego wyrokiem Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu z 16 grudnia 2016 r., sygn. II AKa 325/16, wobec jego oczywistej bezzasadności.

Obecnie oceniany wniosek skazanego o wznowienie postępowania kasacyjnego jest z kolei niedopuszczalny z mocy ustawy, a przez to musiał zostać pozostawiony bez rozpoznania.

Na gruncie analizowanego zagadnienia wskazać należy, że od lat w orzecznictwie i doktrynie dominuje pogląd, że – w świetle stanowczego brzmienia art. 542 § 3 k.p.k. w zw. z art. 540 § 1 k.p.k. w zw. z art. 544 § 1 i 2 k.p.k. – niedopuszczalne jest wznowienie z urzędu postępowania kasacyjnego zakończonego postanowieniem o oddaleniu kasacji. Dostrzec na tym tle należy, że w uchwale z 9 października 2000 r. (sygn. akt I KZP 37/00), Sąd Najwyższy orzekający w składzie całej Izby Karnej, udzielając odpowiedzi na pytanie prawne na gruncie stanu prawnego ukształtowanego nowelą z 20 lipca 2000 r. (Dz. U. nr 62, poz. 717), a dotyczące tego, czy oddalenie kasacji, wniesionej od prawomocnego wyroku, powinno następować w formie postanowienia, czy też w formie wyroku, wskazał m. in., że zakres rozstrzygania w postępowaniu kasacyjnym został przez ustawodawcę ograniczony wyłącznie do kwestii badania podstaw określonych w art. 523 k.p.k. Z istoty postępowania kasacyjnego wynika, że nie jest ono postępowaniem zmierzającym do rozstrzygnięcia „o zasadności oskarżenia wniesionego w sprawie karnej” w rozumieniu art. 6 ust. 1 EKPCz, lecz postępowaniem zmierzającym do zbadania zasadności skargi kasacyjnej, wniesionej już po prawomocnym ukończeniu postępowania. Powyższy pogląd konsekwentnie podtrzymywany był w późniejszym orzecznictwie. W postanowieniu SN z 12 kwietnia 2001 r. (sygn. III KO 53/99) stwierdzono, iż oddalając kasację Sąd Najwyższy orzeka jedynie o niezasadności skargi kasacyjnej i w żadnym wypadku nie wkracza w sferę, w której zaskarżony kasacją wyrok korzysta z powagi rzeczy osądzonej. W takiej sytuacji to właśnie ten wyrok jest „orzeczeniem kończącym postępowanie karne”. Takim orzeczeniem, a więc kończącym postępowanie karne, o czym mowa w art. 544 § 1 i 2 k.p.k., nie jest natomiast orzeczenie Sądu Najwyższego, wydane w wyniku rozpoznania kasacji, którym kasację tę oddalono. Analogiczne stanowisko przyjął Sąd Najwyższy w postanowieniu z 20 maja 2010 r. (sygn. V KO 47/10), gdzie zaznaczono, że w świetle art. 540 k.p.k. wznowienie dotyczy „postępowania sądowego zakończonego prawomocnym orzeczeniem”, a zatem wszelkie podstawy wznowieniowe, w tym nawet określone w art. 542 § 3 k.p.k. (wznowienie z urzędu), dotyczą tylko takiego postępowania. Tym samym podkreślono, że nie jest możliwe wznowienie, zarówno na wniosek strony, jak i z urzędu, samego postępowania o wznowienie,

zakończonych uprzednio prawomocnym orzeczeniem sądu o oddaleniu wniosku strony lub o braku podstaw do wznowienia *ex officio*. Inne rozumienie tej konstrukcji prowadzić by musiało w konsekwencji do przyjęcia, że możliwe jest również wznowienie postępowania kasacyjnego, zakończonego oddaleniem kasacji, gdyż kończy je przecież prawomocne orzeczenie sądu, i to w sytuacji, gdy niedopuszczalna jest już sama kasacja od orzeczenia zapadłego w wyniku uprzedniego rozpoznania kasacji (art. 539 k.p.k.).

W postanowieniu z 13 kwietnia 2016 r. (sygn. III KO 130/15), Sąd Najwyższy, odwołując się do szeregu wcześniejszych judykatów, wskazał natomiast, iż jest oczywiste, że postępowanie kasacyjne zakończone postanowieniem Sądu Najwyższego oddalającym kasację w ogóle nie podlega procedurze wznowieniowej. Ugruntowane od lat stanowisko Sądu Najwyższego w tym zakresie jest jednoznaczne. Odsyłając wnioskodawcę do licznych, szczegółowo uzasadnianych judykatów, w tym miejscu należy jedynie podkreślić, że wznowienie, określone przepisem art. 540 § 1 k.p.k. oraz w art. 542 § 3 k.p.k., następuje w odniesieniu do postępowania zakończonego prawomocnym orzeczeniem. Do tej kategorii orzeczeń należą tylko orzeczenia Sądu Najwyższego rozstrzygające merytorycznie o przedmiocie procesu, a więc np. orzekające (po uchyleniu zaskarżonego orzeczenia) o umorzeniu postępowania czy uniewinnieniu (art. 537 § 2 k.p.k.). Nie należy do niej natomiast postanowienie Sądu Najwyższego oddalające kasację, jako że postanowienie to – rozstrzygające jedynie o niezasadności skargi kasacyjnej (niestwierdzeniu uchybień podlegających badaniu z urzędu na podstawie art. 536 k.p.k.) – nie narusza prawomocności orzeczenia, które tą kasacją zostało zaskarżone i które zakończyło postępowanie. W takim razie, w świetle art. 544 § 2 k.p.k. oraz przepisów wymienionych powyżej nie ulega wątpliwości, że **postępowanie o wznowienie postępowania zakończonego postanowieniem Sądu Najwyższego oddalającym kasację jest niedopuszczalne z mocy ustawy**. Warto zauważyć, że tożsamy pogląd dominuje również w literaturze (zob. T. Grzegorzczak [w:] Kodeks postępowania karnego. Komentarz, wyd. III, Kraków 2003; D. Świecki [w:] B. Augustyniak, K. Z. Eichstaedt, M. Kurowski, D. Świecki, Kodeks postępowania karnego. Komentarz, Warszawa 2013; J. Matras [w:] Kodeks postępowania karnego. Komentarz, wyd. II, red. K. Dudka, Warszawa 2020; D. Świecki [w:] B. Augustyniak, K. Eichstaedt, M. Kurowski, D. Świecki, Kodeks postępowania karnego. Tom II. Komentarz aktualizowany, LEX/el. 2020).

Nadto, za trafnością przywołanego wyżej stanowiska opowiedział się również Sąd Najwyższy w postanowieniu z 23 marca 2023 r., sygn. I KZP 17/22. W orzeczeniu tym, rozważając kwestię zasadności odstąpienia od zaprezentowanego wyżej paradygmatu interpretacyjnego (i w konsekwencji dopuszczenia możliwości wznowienia z urzędu postępowania kasacyjnego zakończonego postanowieniem o oddaleniu kasacji), w związku z eksponowanymi przez sąd pytający względami dotyczącymi kryzysu konstytucyjnego związanego z ukształtowaniem Krajowej Rady Sądownictwa w oparciu o przepisy ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r., wskazano m. in., że: „nie budzi oczywiście wątpliwości okoliczność, że sygnalizowane kwestie dotyczące kryzysu konstytucyjnego są niezwykle ważne. Zdaniem Sądu Najwyższego w składzie poszerzonym wymagają one jednak stosownej interwencji ustawodawcy, a nie dostosowywania wykładni przepisów do tej szczególnej sytuacji poprzez odejście od utrwalonych od wielu lat, tak w orzecznictwie, jak i w literaturze poglądów prezentowanych na omawianym gruncie. Stabilna wykładnia prawa stanowi przecież istotną wartość (...). Powyższe rozważania w ocenie Sądu Najwyższego w składzie poszerzonym implikują stwierdzenie, że skoro postanowienie Sądu Najwyższego o oddaleniu kasacji nie jest prawomocnym orzeczeniem kończącym postępowanie sądowe w rozumieniu art. 540 § 1 k.p.k. to nie wchodzi w grę możliwość wznowienia z urzędu w trybie art. 542 § 3 k.p.k. wobec ujawnienia się jednego z uchybień wymienionych w art. 439 § 1 k.p.k. postępowania kasacyjnego zakończonego wydaniem wskazanego postanowienia. Ujawnienie uchybienia z kręgu art. 439 § 1 k.p.k. w postępowaniu kasacyjnym w związku z oddaleniem kasacji nie rzutuje w żadnym razie na konieczność wznowienia postępowania sądowego zakończonego prawomocnym orzeczeniem, a więc prawomocnie rozstrzygającego o odpowiedzialności karnej oskarżonego”.

Reasumując zaprezentowane powyżej rozważania, brak jest podstaw do odstępowania od przedstawionej wyżej, utrwalonej linii interpretacyjnej. W konsekwencji wniosek skazanego o wznowienie postępowania kasacyjnego należało pozostawić bez rozpoznania jako niedopuszczalny z mocy ustawy, i to niezależnie od argumentacji zawartej w piśmie mającym inicjować postępowanie wznowieniowe. Nie było zatem także podstaw do wzywania skazanego do uzupełnienia braku formalnego poprzez sporządzenie i podpisanie wniosku przez adwokata lub radcę prawnego i wniesienie stosownej opłaty, albowiem T. P. domagał się wznowienia postępowania z istoty niepodlegającego wznowieniu.

Z uwagi na sytuację materialną i osobistą skazanego, kierując się treścią 624 § 1 k.p.k. w zw. z art. 639 k.p.k., Sąd Najwyższy zwolnił go od kosztów sądowych za postępowanie wznowieniowe, wydatkami tego postępowania obciążając Skarb Państwa.

[J.J.]

[r.g.]